

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Θεσμοί, Στρατηγική και Νομοθεσία

Χρίστος Ζουμίδης και Θεόδωρος Ζαχαριάδης
Τμήμα Επιστήμης & Τεχνολογίας Περιβάλλοντος
Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου

«Η Ευρωπαϊκή Ενεργειακή και Περιβαλλοντική Πολιτική σε Σταυροδρόμι»
Έργο του προγράμματος Jean Monnet χρηματοδοτημένο από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή

1

Η Ευρωπαϊκή Ένωση με μια ματιά

- Εισαγωγή
- Οι Συνθήκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- Ποιοι και πώς αποφασίζουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση;
- Συνήθης Νομοθετική Διαδικασία

Εισαγωγή

- Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) είναι οικονομική και πολιτική ένωση 28 ευρωπαϊκών κρατών.
- Δεν αποτελεί κράτος που επιδιώκει να αντικαταστήσει τα υπάρχοντα κράτη, αλλά ένα συμβιβασμό μεταξύ των μελών.
- Τα κράτη-μέλη έχουν θεσπίσει **κοινά θεσμικά όργανα** στα οποία εκχωρούν ορισμένες εξουσίες, έτσι ώστε οι αποφάσεις για συγκεκριμένα θέματα κοινού ενδιαφέροντος να μπορούν να λαμβάνονται δημοκρατικά σε ευρωπαϊκό επίπεδο.
- Η εκχώρηση μέρους της «κυριαρχίας» μεγιστοποιεί τη «δύναμη» των κρατών-μελών, τα οποία επωφελούνται από τα πλεονεκτήματα κλίμακας.
- Η συγκέντρωση της κυριαρχίας ονομάζεται επίσης "**ευρωπαϊκή ολοκλήρωση**"

Συνθήκες Ευρωπαϊκής Ένωσης (I)

1950

**Ευρωπαϊκή
Κοινότητα
Άνθρακα και
Χάλυβα**

Βέλγιο,
Γερμανία,
Γαλλία, Ιταλία,
Λουξεμβούργο,
Ολλανδία

1951

**Συνθήκη
του
Παρισιού**

Θεσπίζεται η
Ευρωπαϊκή
Κοινότητα
Άνθρακα και
Χάλυβα (ΕΚΑΧ)
και άρχισε να
ισχύει το 1952.
Έληξε το 2002.

1957

**Συνθήκες
της
Ρώμης**

Θεσπίζεται η
Ευρωπαϊκή και
Οικονομική
Κοινότητα (ΕΟΚ)
και η Ευρωπαϊκή
Κοινότητα
Ατομικής
Ενέργειας
(ΕΥΡΑΤΟΜ).

1986

**Ενιαία
Ευρωπαϊκή
Πράξη**

Τροποποίηση
Συνθήκης
ΕΟΚ. Ανοίγει
ο δρόμος για
υλοποίηση της
ενιαίας αγοράς.

1992

**Συνθήκη του
Μάαστριχτ**

Ίδρυση την
Ευρωπαϊκής Ένωσης.
Ενίσχυση ρόλου του
Κοινοβουλίου ως προς
τη λήψη αποφάσεων.
Πρόσθεσε νέους
τομείς πολιτικής
συνεργασίας.

Συνθήκες Ευρωπαϊκής Ένωσης (II)

1997

**Συνθήκη
του
Άμστερνταμ**

Τροποποίηση
προηγούμενων
Συνθηκών

2001

**Συνθήκη
της
Νίκαιας**

Εκσυγχρονίζει το
θεσμικό
σύστημα της ΕΕ,
για την ομαλή
εισδοχή των
νέων κρατών
μελών το 2003.

2007

**Συνθήκη
της
Λισαβόνας**

Απλοποίησε τις
μεθόδους
λειτουργίας και
ψηφοφορίας,
δημιούργησε τον
θεσμό του
προέδρου της
ΕΕ. Ισχύει από
την 1^η
Δεκεμβρίου
2009.

;

Από το 1950 μέχρι
και σήμερα, τα
κράτη-μέλη
επικαιροποιούν και
προσθέτουν τακτικά
στοιχεία στις
Συνθήκες για να
εξασφαλίσουν την
αποτελεσματική
χάραξη πολιτικής και
λήψης αποφάσεων.

Ποιοι και πώς αποφασίζουν: Θεσμοί και σώματα της ΕΕ (I)

- Οι θεσμοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης προνοούν την ύπαρξη 7 σωμάτων.
- Από τη συνεργασία αυτών των σωμάτων προκύπτει όλη η νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Τα σώματα αυτά είναι τα ακόλουθα:
 - **Ευρωπαϊκή Επιτροπή:** εκτελεστικό όργανο που αντιπροσωπεύει τα συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης συνολικά. Προτείνει τη νέα κοινοτική νομοθεσία και εξασφαλίζει την ορθή εφαρμογή της. Αποτελείται από 28 επιτρόπους, έναν εκπρόσωπο από κάθε κράτος-μέλος, ο οποίος είναι υπεύθυνος για μια θεματική ενότητα.

Ποιοι και πώς αποφασίζουν: Θεσμοί και σώματα της ΕΕ (II)

- **Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης:** γνωστό και ως το Συμβούλιο (παλαιότερα Συμβούλιο Υπουργών). Αντιπροσωπεύει τις κυβερνήσεις των κρατών μελών της ΕΕ. Το Συμβούλιο, μαζί με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, εγκρίνει νομοθεσία που προτείνεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
- **Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (ΕΚ):** απαρτίζεται από 766 άμεσα εκλεγμένους βουλευτές από 28 χώρες που αντιπροσωπεύουν τους πολίτες της ΕΕ. Ενεργεί ως από κοινού νομοθέτης με το Συμβούλιο σχεδόν σε όλο το ευρωπαϊκό δίκαιο και έχει υπόλογα τα άλλα θεσμικά όργανα της ΕΕ.

Ποιοι και πώς αποφασίζουν: Θεσμοί και σώματα της ΕΕ (III)

- **Ευρωπαϊκό Συμβούλιο:** το όργανο στο οποίο συμμετέχουν οι αρχηγοί κρατών ή κυβερνήσεων των κρατών μελών της ΕΕ. Λαμβάνει αποφάσεις σχετικές με τις ευρείες πολιτικές προτεραιότητες, καθώς και σημαντικές πρωτοβουλίες. Δεν διαθέτει νομοθετική εξουσία.
- **Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης:** ερμηνεύει το δίκαιο της ΕΕ και μεριμνά ώστε αυτό να εφαρμόζεται ομοιόμορφα σε όλα τα κράτη-μέλη. Διευθετεί επίσης νομικές διενέξεις μεταξύ κυβερνήσεων της ΕΕ, ατόμων, εταιρειών ή οργανισμών και θεσμικών οργάνων της ΕΕ.

Ποιοι και πώς αποφασίζουν: θεσμοί και σώματα της ΕΕ (IV)

- **Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα:** διαχειρίζεται το ενιαίο νόμισμα που έχουν υιοθετήσει 18 χώρες της ΕΕ - το ευρώ - και προσπαθεί να εξασφαλίσει σταθερότητα τιμών στην ΕΕ. Είναι υπεύθυνη για την πλαισίωση και υλοποίηση της οικονομικής και νομισματικής πολιτικής της ΕΕ.
- **Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο:** ελέγχει τα οικονομικά της ΕΕ. Ρόλος του είναι να βελτιώνει τη δημοσιονομική διαχείριση της ΕΕ και να υποβάλλει εκθέσεις για τη χρήση των δημοσίων κονδυλίων.

Νομοθετικές πράξεις

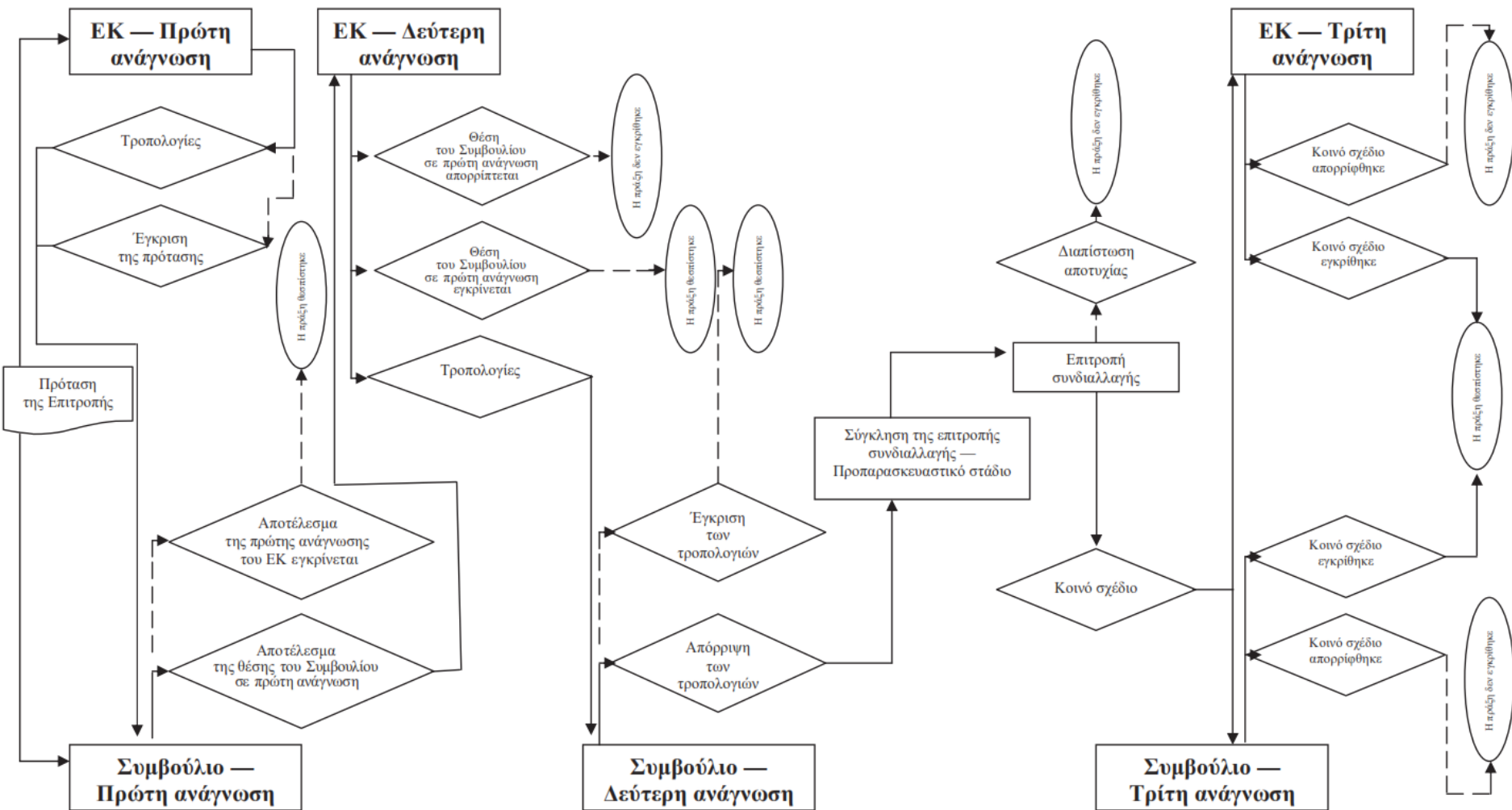
- Υπάρχουν διάφορες κατηγορίες νομοθετικών πράξεων που εφαρμόζονται με διαφορετικούς τρόπους:
 - ▣ **Κανονισμός** (regulation): νόμος που πρέπει να εφαρμοστεί και δεσμεύει απευθείας κάθε κράτος μέλος. Δεν χρειάζεται να μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο των κρατών, αλλά ενδέχεται να χρειαστεί να τροποποιηθούν οι εθνικοί νόμοι ώστε να μην αντιβαίνουν στον κανονισμό.
 - ▣ **Οδηγία** (directive): νόμος που δεσμεύει τα μέλη, ή μια ομάδα μελών, να επιτύχουν έναν συγκεκριμένο στόχο. Συνήθως οι οδηγίες πρέπει να μεταφερθούν στο εθνικό δίκαιο ώστε να αρχίσουν να ισχύουν. Οι οδηγίες προσδιορίζουν το αποτέλεσμα που πρέπει να επιτευχθεί και κάθε κράτος μπορεί να αποφασίσει ξεχωριστά για το πώς θα το πετύχει αυτό.
 - ▣ **Απόφαση** (decision): μπορεί να απευθύνεται σε κράτη μέλη, ομάδες ανθρώπων ή ακόμα και συγκεκριμένα άτομα. Είναι δεσμευτική ως προς όλα τα μέρη της. Οι αποφάσεις χρησιμοποιούνται, π.χ. στις περιπτώσεις προτεινόμενων συγχωνεύσεων μεταξύ εταιρειών.

Συνήθης Νομοθετική Διαδικασία (I)

- Η διαμόρφωση οποιασδήποτε νομοθεσίας της ΕΕ περνά μέσα από την αλληλεπίδραση των σωμάτων της
- Ο τρόπος που λαμβάνονται οι αποφάσεις σε επίπεδο ΕΕ είναι γνωστή ως Συνήθης Νομοθετική Διαδικασία
 - ▣ παλαιότερα ήταν γνωστή ως "Συναπόφαση"
- Είναι μια αρκετά σύνθετη διαδικασία, με στόχο τη μέγιστη δυνατή δημοκρατική νομιμοποίηση των αποφάσεων που λαμβάνονται στην ΕΕ.
- Παρόλο ότι φαίνεται πολύπλοκη, η διαδικασία αυτή στην πράξη είναι συνήθως απλούστερη.
- Μια νομοθετική πράξη της ΕΕ εκδίδεται συνήθως μετά τη διαδικασία 1^{ης} ή 2^{ης} ανάγνωσης.

Συνήθης Νομοθετική Διαδικασία (II)

Δεν υπάρχει προθεσμία	3 (+ 1) μήνες	3 (+ 1) μήνες	6 (+ 2) εβδομάδες	6 (+ 2) εβδομάδες	6 (+ 2) εβδομάδες
-----------------------	---------------	---------------	-------------------	-------------------	-------------------

2

Το περιβάλλον στην ΕΕ

- Εισαγωγή
- Περιβαλλοντικές & οικονομικές παράμετροι
- Στόχοι και προκλήσεις περιβαλλοντικής πολιτικής
- Διαμόρφωση περιβαλλοντικής πολιτικής
- Εφαρμογή περιβαλλοντικής πολιτικής
- Βασικές αρχές διαχείρισης
- Εργαλεία χρηματοδότησης και προστασίας
- Εργαλεία ευαισθητοποίησης

Εισαγωγή

- Οι περιβαλλοντικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει σήμερα η Ευρώπη έχουν αλλάξει σε σχέση με την πρώτη περίοδο της ευρωπαϊκής περιβαλλοντικής πολιτικής.
- Στις δεκαετίες του '70 και '80, δινόταν έμφαση σε παραδοσιακά περιβαλλοντικά θέματα, όπως η προστασία των ειδών και η μείωση της ρύπανσης με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας του αέρα που αναπνέουμε και του νερού που πίνουμε.
- Σήμερα, δίνεται έμφαση σε μια πιο **συστηματική προσέγγιση** που λαμβάνει υπόψη το πώς συνδέονται διάφορα θέματα μεταξύ τους. Αυτό σημαίνει μετάβαση από την αποκατάσταση στην πρόληψη της υποβάθμισης του περιβάλλοντος.

Περιβαλλοντικές και οικονομικές παράμετροι πολιτικής

- Με βάση την **συστηματική προσέγγιση**, λαμβάνονται υπόψη οι περιβαλλοντικές συνέπειες της πολιτικής και οι χρηματοδοτικές αποφάσεις σε άλλους τομείς, όπως:
 - η γεωργία, η ενέργεια, οι μεταφορές, η αλιεία, η περιφερειακή ανάπτυξη, η έρευνα, η καινοτομία και η εξωτερική βοήθεια.
 - Το «πρασίνισμα» της οικονομίας μειώνει το περιβαλλοντικό κόστος χάρη στην αποτελεσματικότερη χρήση των πόρων
 - Παράλληλα, οι νέες φιλικές προς το περιβάλλον τεχνολογίες και τεχνικές μπορούν να τονώσουν την οικονομία και να ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας

Στόχοι και προκλήσεις περιβαλλοντικής πολιτικής

- Βασικοί στόχοι της περιβαλλοντικής πολιτικής της ΕΕ είναι:
 - η ενίσχυση του φυσικού κεφαλαίου
 - η προώθηση μιας οικονομίας που χρησιμοποιεί αποτελεσματικά τους πόρους
 - η διαφύλαξη της υγείας των πολιτών
- Το περιβάλλον προστατεύεται σε μεγάλο βαθμό από την ευρωπαϊκή νομοθεσία.
- Η εφαρμογή όμως αυτών των πολιτικών παραμένει προβληματική. Πρόκειται για μια βασική πρόκληση που πρέπει να αντιμετωπιστεί με τη σωστή εφαρμογή του νομοθετικού πλαισίου καθώς και μέσω:
 - διασυνοριακών συνεργασιών (βλ. 2.2, σελ. 10)
 - δημόσιας στήριξης (βλ. 2.3, σελ. 11)

Διαμόρφωση περιβαλ. πολιτικής

- Η είσοδος ενός κράτους στην ΕΕ προϋποθέτει την υποχρέωση να παρέχει *«υψηλό επίπεδο προστασίας και βελτίωσης της ποιότητας του περιβάλλοντος»* (βλ. Συνθ. Λισαβόνας)
- Στη διαμόρφωση περιβαλλοντικής πολιτικής και νομοθεσίας, ακολουθείται μια δημοκρατική διαδικασία λήψης αποφάσεων
- Για κάθε νομοθέτημα διεξάγονται εκτενείς διαβουλεύσεις με εθνικές αρχές, ΜΚΟ, περιβαλλοντικούς εμπειρογνώμονες και το ευρύ κοινό για να καταγράψουν όλες οι απόψεις
- Αυτή η διαδικασία δημιουργεί ένα αίσθημα «οικειοποίησης» της προτεινόμενης πολιτικής από την πλευρά των κυρίως εμπλεκομένων, προς την κατεύθυνση της βιώσιμης ανάπτυξης

Εφαρμογή περιβαλ. πολιτικής

- Οι πάνω από 200 νομοί σχετικοί με το περιβάλλον δεν έχουν αξία αν δεν εφαρμόζονται σωστά και αποτελεσματικά
- Αυτό διαπιστώνεται με τη **χρήση αξιόπιστων δεδομένων**, τα οποία βοηθούν τόσο στη διαμόρφωση πολιτικών αλλά και στην παρακολούθηση της εφαρμογής τους
 - ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος έχει ως αποστολή την βοήθεια προς τη δημιουργία τεκμηριωμένων αποφάσεων
- Οι πλείστες πολιτικές σήμερα ενθαρρύνουν την **οικολογική καινοτομία**, δηλ. μείωση των επιπτώσεων και παράλληλη αύξηση της ανθεκτικότητας στις περιβαλλοντικές πιέσεις
- Η μη εφαρμογή της νομοθεσίας, πέραν από πολλές αρνητικές συνέπειες στο περιβάλλον και τον άνθρωπο, προνοεί και αυστηρές κυρώσεις προς τα κράτη-μέλη.

Βασικές αρχές διαχείρισης

□ «Ο ρυπαίνων πληρώνει»

- Η σημαντική αυτή αρχή περιβαλλοντικής διαχείρισης διατυπώνεται στη Συνθ. της Λισσαβόνας, και σημαίνει ότι τα έξοδα που απαιτούνται για την καταπολέμηση της μόλυνσης και των οχλήσεων επιβαρύνουν, κατ' αρχήν, τον ρυπαίνοντα.
- Στην πράξη, οι ρυπαίνουσες επιχειρήσεις επιβαρύνονται με τις δαπάνες που αναλογούν στα αναγκαία μέτρα αντιρρύπανσης, ή/και σε εισφορές που τις παρακινούν να αναλαμβάνουν το ανάλογο κόστος συλλογικών μέτρων αντιρρύπανσης.

□ Περιβαλλοντική Ευθύνη

- Βασιζόμενη στην αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει», η αρχή της περιβαλλοντικής ευθύνης (μέσω σχετικής Οδηγίας), θεσπίζει ένα πλαίσιο για την πρόληψη και αποκατάσταση των περιβαλλοντικών ζημιών και κινδύνων (περιλαμβανομένων και των διασυνοριακών) που απειλούν το περιβάλλον.

Εργαλεία χρηματοδότησης και προστασίας

- Στόχος της περιβαλλοντικής πολιτικής είναι η επιδίωξη της βιωσιμότητας που σημαίνει ότι οι οικονομικοί τομείς θα εξακολουθούν να παρέχουν υπηρεσίες, χωρίς να διακυβεύεται η περιβαλλοντική και δημοσιá υγεία.
- **Χρηματοδότηση:** Το πρόγραμμα LIFE, που τέθηκε σε εφαρμογή το 1992, αποτελεί το κύριο μέσο στήριξης της περιβαλλοντικής πολιτικής της ΕΕ και προσανατολίζεται στη διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος (π.χ. προστασία βιοποικιλότητας, αειφόρος χρήση πόρων, κλιματική δράση κτλ.).
- **Προστατευόμενες περιοχές:** το πανευρωπαϊκό δίκτυο Natura 2000 έχει ως σκοπό την προστασία των ειδών και οικοτόπων στο φυσικό τους περιβάλλον, οριοθετώντας ζώνες προστασίας και περιορίζοντας ρυπαίνουσες οικονομικές δραστηριότητες.

Εργαλεία ευαισθητοποίησης

- Η ΕΕ προωθεί την ευαισθητοποίηση σε περιβαλλοντικά θέματα με πολλούς τρόπους. Για παράδειγμα,

- **Πράσινη Εβδομάδα:** πραγματοποιείται κάθε χρόνο στις Βρυξέλλες όπου χιλιάδες συμμετέχοντες συζητούν ένα βασικό περιβαλλοντικό θέμα.

CIRCULAR ECONOMY
saving resources, creating jobs
Green Week, Brussels > 3-5 June 2014

- **Βραβείο Πράσινης Πρωτεύουσας:** μέσα από διαγωνισμό αναδεικνύεται μια Ευρωπαϊκή πόλη που προωθεί τη περιβαλλοντική φροντίδα.

- **Οικολογικό σήμα:** υποδεικνύει τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που έχουν μειωμένες περιβαλλοντικές επιπτώσεις σε όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους, από την εξόρυξη των πρώτων υλών έως την παραγωγή, τη χρήση και την απόρριψή τους ως αποβλήτων.

3 Επιμέρους περιβαλλοντικά θέματα

- Χημικά Προϊόντα
- Απόβλητα
- Αέρας
- Υδάτινοι Πόροι
- Δάση
- Έδαφος
- Διεθνής συνεργασία

Χημικά Προϊόντα

- Ορισμένα χημικά προϊόντα μπορούν να βλάψουν σοβαρά την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον εάν δεν χρησιμοποιούνται σωστά.
- Η ΕΕ διαθέτει την πιο προηγμένη νομοθεσία για τα χημικά προϊόντα στον κόσμο, η οποία ονομάζεται **REACH**
 - Καταχώριση, Αξιολόγηση, Αδειοδότηση και Περιορισμοί των Χημικών Προϊόντων
- Εποπτική αρχή είναι ο **Ευρωπαϊκός Οργανισμός Χημικών Προϊόντων** που εδρεύει στο Ελσίνκι με αποστολή να παρακολουθεί και να καταγραφεί όλες οι χημικές ουσίες που παρασκευάζονται ή εισάγονται στην ΕΕ.
- Οι εταιρείες είναι υπεύθυνες για αξιολόγηση και διαχείριση κινδύνων καθώς και για παροχή οδηγιών στους καταναλωτές για την ασφαλή χρήση των χημικών προϊόντων.

Απόβλητα

- Τα απόβλητα αποτελούν σοβαρό πρόβλημα στην ΕΕ.
- Στόχος είναι η μείωση, η επαναχρησιμοποίηση και η ανακύκλωση των αποβλήτων (Reduce-Reuse-Recycle).
- Θα πρέπει επίσης να ανακτώνται τα υλικά που μπορούν να αποτελέσουν πολύτιμους πόρους.
- Τα εναπομείναντα απόβλητα καταλήγουν σε χώρους υγειονομικής ταφής, για τους οποίους έχουν θεσπιστεί αυστηρές οδηγίες.
 - Υπάρχουν επίσης επί μέρους οδηγίες για απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού, συσσωρευτών (μπαταρίες) και οχημάτων
- Οικονομικά εργαλεία όπως φόροι για την υγειονομική ταφή και συστήματα τύπου «πληρώνεις ότι πετάς» έχουν υιοθετηθεί από ορισμένα κράτη-μέλη προς επίτευξη του στόχου μείωσης των αποβλήτων.

Αέρας

- Η ατμοσφαιρική ρύπανση αποτελεί μια από τις σοβαρότερες περιβαλλοντικές ανησυχίες στην ΕΕ και προκαλεί πολλούς πρόωρους θανάτους κάθε χρόνο.
- Η **Οδηγία 2008/50/ΕΚ** θεσπίζει ένα σύστημα εκτίμησης της ποιότητας του ατμοσφαιρικού αέρα, και εμπλέκει μια πλειάδα αέριων ρύπων και σωματιδίων. Συγκεκριμένα, καθορίζονται:
 - Ζώνες παρακολούθησης ανά δραστηριότητα (πχ. αστική, αγροτική)
 - Κριτήρια και μέθοδοι εκτίμησης και μέτρησης της ποιότητας του αέρα
 - Οριακές τιμές για την προστασία της υγείας του ανθρώπου και του περιβάλλοντος.
- Τα πιο πάνω αποτελούν υποχρέωση για κάθε κράτος-μέλος και συμπεριλαμβάνονται σε Εθνικά Σχέδια Δράσης για τη Βελτίωση της Ποιότητας του Αέρα.

Ενημέρωση κοινού & κυρώσεις

- Οι αρμόδιες αρχές κάθε κράτους-μέλους έχουν υποχρέωση να ενημερώνουν τακτικά το κοινό σχετικά με τις συγκεντρώσεις των ατμοσφαιρικών ρύπων.
- Οπού υπάρχουν υπερβάσεις των επιτρεπτών ορίων δημοσιεύονται σχετικές πληροφορίες και οδηγίες προς επηρεαζόμενες ή ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού.
- Προνοούνται επίσης εκτατά μετρά όπως η διακοπή δραστηριοτήτων οι οποίες συμβάλλουν στον κίνδυνο υπέρβασης, πχ. κυκλοφορία μηχανοκίνητων οχημάτων, εργασίες κατασκευών, κτλ.
- Σε περίπτωση παράβασης των επιτρεπόμενων ορίων που θεσπίζονται με βάση την Οδηγία και τα Εθνικά Σχέδια, προνοούνται αναλογικές και αποτρεπτικές κυρώσεις.

Υδάτινοι Πόροι

- Η **Οδηγία Πλαίσιο για τα Ύδατα 2000/60/ΕΚ** αποτελεί την κυριότερη νομοθεσία, στοχεύοντας στην ορθή διαχείριση και προστασία των υδατικών πόρων και την αποτροπή περαιτέρω υποβάθμισης.
- Θεωρείται καινοτόμος Οδηγία γιατί αντιμετωπίζει το νερό ως οικολογικό αγαθό, εισάγει οικονομικά εργαλεία και εμπλέκει το ευρύ κοινό στη διαδικασία λήψης αποφάσεων.
- Τα κράτη-μέλη οφείλουν να ελέγξουν την κατάσταση των υδάτων τους και να καταρτίσουν σχέδια με στόχο την επίτευξη «καλής οικολογικής κατάστασης» μεταξύ 2015-2027.
- Επιπρόσθετα, το Προσχέδιο για τη Διαφύλαξη των Υδάτινων Πόρων της Ευρώπης (**Water Blueprint**), συμβάλλει στη βελτίωση της διαχείρισης των υδάτινων πόρων, έχοντας υπόψη τις αλληλεπιδράσεις με άλλους τομείς πολιτικής.

Θαλάσσια στρατηγική & ύδατα κολύμβησης

- Με βάση σχετική Οδηγία, υιοθετείται μια συντονισμένη προσέγγιση διαχείριση των ανθρώπινων δραστηριοτήτων που έχουν επιπτώσεις στο **θαλάσσιο περιβάλλον**.
- Μέχρι το 2015 θα πρέπει να εφαρμοστούν εθνικά μέτρα που διασφαλίζουν ότι τα θαλάσσια απορρίμματα δεν θα βλάπτουν το θαλάσσιο και παράκτιο περιβάλλον, έτσι ώστε μέχρι το 2020 να έχουμε «*περιβαλλοντικώς υγιή θαλάσσια ύδατα*».
- Η ποιότητα των **υδάτων κολύμβησης** στην ΕΕ έχει βελτιωθεί σημαντικά από το 1990, όπως προκύπτει από σχετικές εκθέσεις των κρατών-μελών.
- Επίσης, ο ΕΟΠ διαχειρίζεται και ανανεώνει διαρκώς ένα **Συστήμα Πληροφοριών για τους Υδάτινους Πόρους (WISE)** από το οποίο οι ενδιαφερόμενοι ενημερώνονται σχετικά με την ποιότητα των υδάτων κολύμβησης.

Θόρυβος

- Η ηχορύπανση έχει συνδεθεί με διάφορα προβλήματα υγείας και βλάπτει την άγρια πανίδα και χλωρίδα.
- Η ευρωπαϊκή νομοθεσία ρυθμίζει τον θόρυβο που προέρχεται από διάφορες πηγές, όπως αυτοκίνητα, τρένα και μηχανήματα εξωτερικών χώρων.
- Αρχικά γίνεται χαρτογράφηση των επιπέδων θορύβου, ενώ στη συνέχεια οι αρχές κάθε κράτους-μέλους πρέπει να καταρτίσουν σχέδια για την αντιμετώπιση προβλημάτων, έχοντας υπόψη τις ενδεχόμενες επιπτώσεις καθώς και την εναρμόνιση με τις ελάχιστες προδιαγραφές και οριακές τιμές επιπέδων θορύβου της σχετικής **Οδηγίας 2002/49/ΕΚ**.
- Στη διαχείριση του θέματος, λαμβάνονται μετρά περιορισμού του θορύβου ανάλογα με την δραστηριότητα (πχ. αεροδρόμια, νοσοκομεία, πάρκα, κτλ.)

Δάση

- Τα δάση αποτελούν σημαντικό τομέα για την Ευρωπαϊκή Ένωση, δεδομένου ότι καλύπτουν το 37,8% του ευρωπαϊκού εδάφους.
- Πέραν από παράγοντα βιοπορισμού, τα δάση διαδραματίζουν σοβαρό ρόλο στο πλαίσιο της κλιματικής αλλαγής ενώ έχουν ιδιαίτερη σημασία από κοινωνική και πολιτιστική σκοπιά.
- Παρόλα αυτά, τα δάση υλοτομούνται με ανησυχητικούς ρυθμούς σε όλο τον κόσμο.
- Η ΕΕ έχει ζητήσει να μειωθεί κατά το ήμισυ η παγκόσμια αποψίλωση των δασών έως το 2020 και να σταματήσει εντελώς έως το 2030.
- Χάρη στην υφιστάμενη νομοθεσία έχει ελαχιστοποιηθεί ο κίνδυνος πώλησης παράνομα υλοτομημένης ξυλείας στην ΕΕ

Έδαφος

- Ως έδαφος, νοείται το ανώτερο στρώμα του φλοιού της γης που αποτελείται από ανόργανα και οργανικά συστατικά, νερό, αέρα και ζωντανούς οργανισμούς.
- Οι μεγαλύτεροι κίνδυνοι από τους οποίους απειλείται το έδαφος στην ΕΕ με τεράστιες οικονομικές συνέπειες είναι:
 - διάβρωση, μείωση της περιεκτικότητας σε οργανικές, ύλες, μόλυνση, αδιαβροχοποίηση, καθίζηση, μείωση της βιοποικιλότητας, αλάτωση, πλημμύρες και κατολισθήσεις.
- Δεν υπάρχει ειδική ευρωπαϊκή νομοθεσία για το έδαφος, όμως μέτρα για την προστασία του εδάφους περιλαμβάνονται σε όλες σχεδόν τις περιβαλλοντικές οδηγίες.
- Επίσης, υπάρχει **στρατηγική αντιμετώπισης** απειλών για το έδαφος, ιδίως από τις γεωργικές και βιομηχανικές δραστηριότητες, καθώς και **κατευθυντήριες γραμμές** για την αποφυγή κάλυψης του εδάφους με στεγανά υλικά.

Διεθνής συνεργασία

- Οι φυσικοί πόροι όπως είναι το νερό, ο αέρας, τα εδάφη και η βιοποικιλότητα **αλληλεξαρτώνται** σε σύνθετα οικοσυστήματα, πέραν των συνόρων των χωρών.
- Η ΕΕ πρωτοστατεί στη δημιουργία συστημάτων περιβαλλοντικής προστασίας και αποκατάστασης σε περιφερειακό αλλά και παγκόσμιο επίπεδο:
 - δίνεται προτεραιότητα στην περιβαλλοντική συνεργασία με τις γειτονικές της χώρες (Α. Ευρώπη, Β. Αφρική, Μέση Ανατολή)
 - διαδραμάτισε πρωταγωνιστικό ρόλο στη διεθνή διάσκεψη κορυφής της Ναγκόγια το 2010, όπου συμφωνήθηκε μια συνολική στρατηγική για την καταπολέμηση της απώλειας της βιοποικιλότητας
 - προώθησε τη βιώσιμη ανάπτυξη στη διεθνή διάσκεψη Ρίο+20 το 2012, υπογραμμίζοντας την ανάγκη για περισσότερο συντονισμένη δράση με στόχο την αντιμετώπιση παγκόσμιων περιβαλλοντικών προκλήσεων.

4 Κλιματική Αλλαγή και Πολιτική ΕΕ

- Εισαγωγή
- Αέρια του θερμοκηπίου
- Συνέπειες κλιματικής αλλαγής
- Παγκόσμια δράση
- Στρατηγική «Ευρώπη 2020»
- Σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής (ΣΕΔΕ)
- Εκπομπές εκτός ΣΕΔΕ
- Προσαρμογή & Τεχνολογία
- Χάρτης πορείας μέχρι το 2050

Εισαγωγή

- Από το 1850 η μέση θερμοκρασία του πλανήτη αυξήθηκε σχεδόν κατά $0,8^{\circ}\text{C}$, αλλά στην ηπειρωτική Ευρώπη αυξήθηκε περισσότερο, κατά $1,3^{\circ}\text{C}$.
- Επιστημονικές μελέτες προβλέπουν ανεπανόρθωτες και ενδεχομένως καταστροφικές αλλαγές στο περιβάλλον αν η θερμοκρασία αυξηθεί κατά μέσο όρο πάνω από $2,0^{\circ}\text{C}$, σε σύγκριση με τη θερμοκρασία της προβιομηχανικής περιόδου.
- Στο συμπέρασμα αυτό καταλήγουν και τα διεθνώς αναγνωρισμένα επιστημονικά πορίσματα της **Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Αλλαγή του Κλίματος (IPCC)**, η οποία απαρτίζεται από τους κορυφαίους παγκοσμίως ειδικούς στις περιβαλλοντικές επιστήμες.
 - το 97% των ειδικών συμφωνούν ότι η κλιματική αλλαγή είναι γεγονός και ότι οφείλεται στις εκπομπές αερίων που προκαλούν ανθρώπινες δραστηριότητες

Αέρια του θερμοκηπίου

- Η κλιματική αλλαγή συνδέεται με την μέση θερμοκρασία του πλανήτη, η οποία αυξάνεται καθώς οι ανθρώπινες δραστηριότητες προκαλούν περισσότερα αέρια του θερμοκηπίου. Τα αέρια αυτά είναι:
 - **διοξείδιο του άνθρακα (CO_2)** από καύση ορυκτών καυσίμων, ξύλου ή άλλων ανθρακούχων υλικών
 - **μεθάνιο (CH_4)** από παραγωγή ορυκτών καυσίμων, δραστηριότητες εκτροφής ζώων, καλλιέργεια ρυζιού και διαχείριση αποβλήτων
 - **υποξείδιο του αζώτου (N_2O)** από χρήση λιπασμάτων, καύση ορυκτών καυσίμων, και βιομηχανική παραγωγή αζωτούχων χημικών
 - **τέσσερις τύποι φθοριούχων αερίων** - υδροφθοράνθρακες (HFCs), υπερφθοράνθρακες (PFCs), εξαφθοριούχο θείο (SF_6) και τριφθορίδιο του αζώτου, από βιομηχανική χρήση
- Ονομάζονται έτσι γιατί εγκλωβίζουν τη θερμότητα του ήλιου στην ατμόσφαιρα, όπως ακριβώς και ένα θερμοκήπιο.

Συνέπειες κλιματικής αλλαγής

- Συνέπειες της κλιματικής αλλαγής αποτελούν μεταξύ άλλων:
 - Η άνοδος της στάθμης της θάλασσας απειλεί τα νησιωτικά κράτη με χαμηλό υψόμετρο και παράκτιες κοινότητες.
 - Τα ακραία καιρικά φαινόμενα έχουν επιπτώσεις στην παραγωγή τροφίμων, ειδικά στις αναπτυσσόμενες χώρες.
 - Τα κύματα καύσωνα που σημειώθηκαν την τελευταία δεκαετία προκάλεσαν δεκάδες χιλιάδες πρόωρους θανάτους.
 - Η έλλειψη νερού και τροφίμων μπορεί να οδηγήσει σε περιφερειακές συγκρούσεις και μετακινήσεις προσφύγων.
 - Μια σχετικά μικρή αύξηση του μέσου όρου της θερμοκρασίας της Γης αυξάνει τον κίνδυνο εξαφάνισης για το 20–30% περίπου των ειδών φυτών και ζώων.
- Το κόστος προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή υπολογίζεται ότι θα ανέλθει σε τουλάχιστον 100 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως μέχρι το 2020 για την ΕΕ συνολικά.

Παγκόσμια δράση

- Η Σύμβαση-Πλαίσιο των ΗΕ για την Κλιματική Αλλαγή (UNFCCC) του 1992 ήταν η πρώτη μεγάλη διεθνής συμφωνία με θέμα την αλλαγή του κλίματος, η οποία συμπληρώθηκε το 1997 με το **Πρωτόκολλο του Κιότο**
 - Για την πρώτη περίοδο (2008–2012) το πρωτόκολλο καθορίζει νομικά δεσμευτικούς στόχους για 37 βιομηχανικές χώρες για μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου κατά 5% σε σχέση με τα επίπεδα του 1990.
 - Η ΕΕ υπερέκλυσε τον στόχο μειώνοντας τις εκπομπές κατά 18.4%
 - Κατά τη δεύτερη περίοδο (2013-2020) η ΕΕ δεσμεύτηκε να διατηρήσει τις εκπομπές της στο 20% κάτω από τα επίπεδα του 1990, με πιθανότητα περαιτέρω μείωσης στο 30%.
 - Ωστόσο, η δέσμευση αυτή περιορίζεται στο 14% των εκπομπών παγκοσμίως καθιστώντας επιτακτικότερη την ανάγκη για εμπλοκή όλων των χωρών, αφού εκτιμάται ότι μέχρι το 2020 75% των ρύπων θα προέρχεται από αναπτυσσόμενες χώρες.

Στρατηγική «Ευρώπη 2020»

- Η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής είναι ένα από τα πέντε κύρια θέματα της ευρείας **στρατηγικής «Ευρώπη 2020»** για μια έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη. Σχετικά με την κλιματική δράση, οι στόχοι της ΕΕ διασφαλίζουν ότι, μέχρι το 2020:
 - οι εκπομπές αερίων της ΕΕ θα έχουν μειωθεί κατά 20%
 - η ενέργεια θα προέρχεται κατά 20% από ανανεώσιμες πηγές
 - η ενεργειακή απόδοση θα βελτιωθεί κατά 20%
- Η επίτευξη των στόχων αυτών προωθούνται μέσω μιας δέσμης δεσμευτικών νομοθετικών διατάξεων «για το κλίμα και την ενέργεια»
 - Βλ. **Οδηγία 2012/27/ΕΕ** που μετεξελίχθηκε στην **Οδηγία 2013/12/ΕΕ** για βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης
 - Βλ. **Οδηγία 2009/28/ΕΚ** που αφορά ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές

Σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής (ΣΕΔΕ) – (I)

- Το σημαντικότερο εργαλείο για μετάβαση της ΕΕ σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών είναι το ΣΕΔΕ, το οποίο ξεκίνησε το 2005 και δημιούργησε τη μεγαλύτερη αγορά εκπομπών CO₂ παγκοσμίως.
- Καλύπτει περίπου το 45% των εκπομπών τουλάχιστον 12.000 εγκαταστάσεων ηλεκτροπαραγωγής και άλλων ενεργοβόρων βιομηχανιών σε ΕΕ, Ισλανδία, Λιχτενστάιν και Νορβηγία.
- Η βασική ιδέα στην οποία στηρίζεται το ΣΕΔΕ είναι η εξής:
 - Καθορίζεται ένα ανώτατο όριο για τις συνολικές εκπομπές συγκεκριμένων εγκαταστάσεων (πχ. σταθμοί ηλεκτροπαραγωγής). Εντός αυτού του ορίου, οι εγκαταστάσεις πωλούν και αγοράζουν δικαιώματα για την εκπομπή συγκεκριμένης ποσότητας αερίων κάθε χρόνο.
 - (συνεχίζεται στην επόμενη διαφάνεια)

Σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής (ΣΕΔΕ) - (II)

- Οι εγκαταστάσεις που παράγουν μικρότερη ποσότητα εκπομπών μπορούν να πωλούν το πλεόνασμα των δικαιωμάτων τους.
- Όσες εκτιμούν ότι η παραγωγή εκπομπών τους θα είναι υψηλότερη απ' ό,τι ορίζει το δικαίωμά τους, μπορούν είτε να επενδύσουν σε μέτρα ή τεχνολογίες μείωσης των εκπομπών τους είτε να αγοράσουν επιπλέον δικαιώματα ώστε να καλύψουν την επιπλέον παραγωγή εκπομπών.
- Αυτή η δυνατότητα εμπορίας, εντός των ανώτατων ορίων συνολικών εκπομπών, δημιουργεί μεγάλη ευελιξία. Ως αποτέλεσμα, οι εκπομπές μειώνονται όπου η μείωση κοστίζει λιγότερο, και οι επενδύσεις κατευθύνονται εκεί όπου μπορούν να γίνουν οι μεγαλύτερες περικοπές εκπομπών με το χαμηλότερο κόστος.
- Από το 2012 όλοι οι αερομεταφορείς που εκτελούν δρομολόγια εντός της ΕΕ συμμετέχουν στο ΣΕΔΕ, ενώ υπάρχει η πρόθεση για επέκταση και στις διεθνείς πτήσεις.

Εκπομπές εκτός ΣΕΔΕ

- Περίπου το 55% των εκπομπών της ΕΕ δεν καλύπτονται από το σύστημα ΣΕΔΕ.
 - δηλ. εκπομπές από μεταφορές, κτίρια, γεωργία και απόβλητα.
- Οι μεταφορές ευθύνονται για το 15% περίπου των εκπομπών της ΕΕ και είναι ο μόνος μεγάλος κλάδος που συνεχίζει να αυξάνει τις εκπομπές του (21% τη περίοδο 1990-2011)
- Η νομοθεσία της ΕΕ (**Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 443/2009**) καθορίζει όρια εκπομπών για τα αυτοκίνητα και τα φορτηγά, τα οποία πρέπει να τηρούν οι κατασκευαστές.
- Υπάρχουν σημαντικά περιθώρια εξοικονόμησης ενέργειας και μείωσης των εκπομπών στα κτίρια.
- Βάσει σχετικής νομοθεσίας, οι νέες κατασκευές πρέπει να χρησιμοποιούν μηδενική ενέργεια από το 2021, δηλ. θα πρέπει να παράγουν όση ενέργεια καταναλώνουν.

Προσαρμογή & Τεχνολογία

- Ακόμη κι αν οι εκπομπές μειωθούν δραστικά, το κλίμα θα συνεχίσει να επιδεινώνεται για πολλές ακόμη δεκαετίες.
- Το 2012 ξεκίνησε η Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή (Climate-ADAPT)
 - Προσαρμογή σημαίνει να προλάβουμε τις αρνητικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, να λάβουμε τα κατάλληλα μέτρα αποφυγής ή ελαχιστοποίησης των ζημιών, και να αξιοποιήσουμε τις ευκαιρίες που είναι πιθανό να προκύψουν.
- Η ΕΕ προωθεί την ανάπτυξη τεχνολογιών για χαμηλές εκπομπές ρύπων όπως το πρόγραμμα «NER300», καθώς και
 - τεχνολογίες δέσμευσης και αποθήκευσης αερίων
 - τεχνολογίες ανανεώσιμων πηγών ενέργειας
- Η επένδυση στη πράσινη οικονομία προβλέπεται ότι θα αυξήσει σημαντικά τις θέσεις εργασίας και θα τονώσει την ανάπτυξη σε επίπεδο ΕΕ.

Χάρτης πορείας μέχρι το 2050

- Με στόχο τον περιορισμό της ανόδου της θερμοκρασίας σε λιγότερο από 2°C, η ΕΕ δεσμεύτηκε να μειώσει κατά 80–95% των εκπομπών της μέχρι το 2050 σε σχέση με το 1990.
- Το όραμα αυτό περιγράφεται σε σχετικό **Χάρτη Πορείας**, που δημοσιεύτηκε το 2011 και προσβλέπει στη δημιουργία μιας ανταγωνιστικής οικονομίας χαμηλών εκπομπών.
- Παράλληλα, δίνεται έμφαση σε θέματα
 - Ευαισθητοποίησης
 - Ενσωμάτωσης όλων των κλάδων σε κλιματικές δράσεις
 - Αύξησης στο 20% του προϋπολογισμού 2014–2020 για τη χρηματοδότηση μέτρων σχετικών με το κλίμα
 - Βοήθειας και στήριξης σε αναπτυσσόμενες χώρες

5

7ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον

- Εισαγωγή
- Μακροπρόθεσμο Όραμα
- Οι 9 Στόχοι Προτεραιότητας
- Θεματικές Προτεραιότητες (Στόχοι 1-3)
- Ευνοϊκό Πλαίσιο Υλοποίησης (Στόχοι 4-7)
- 8^{ος} και 9^{ος} Στόχος

Εισαγωγή

- Από τα μέσα της δεκαετίας του '70, η περιβαλλοντική πολιτική της ΕΕ βασίζεται σε προγράμματα δράσης τα οποία ορίζουν στόχους προτεραιότητας προς επίτευξη σε διάστημα κάποιων ετών.
- Το τρέχον, **7^ο Γενικό Ενωσιακό Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον** (7^ο ΠΔΠ) υιοθετήθηκε τον Νοέμβριο του 2013 και καλύπτει το διάστημα έως και το 2020.
- Πρόκειται για μία κοινή στρατηγική η οποία θα πρέπει να καθοδηγήσει τις μελλοντικές ενέργειες των θεσμών της ΕΕ και των κρατών μελών, που ευθύνονται από κοινού για την υλοποίησή της και την επίτευξη των στόχων προτεραιότητας.

Μακροπρόθεσμο Όραμα

- Το πρόγραμμα βασίζεται στο εξής μακροπρόθεσμο όραμα:

Το 2050, ζούμε καλά, εντός των οικολογικών ορίων του πλανήτη μας. Η ευμάρεια που απολαμβάνουμε και το υγιεινό περιβάλλον στο οποίο ζούμε οφείλονται σε μια καινοτόμο και κυκλική οικονομία, όπου δεν γίνονται σπατάλες και όπου διασφαλίζεται η αειφόρος διαχείριση των φυσικών πόρων, και η βιοποικιλότητα προστατεύεται, αποτιμάται και αποκαθίσταται με τρόπους που ενισχύουν την ανθεκτικότητα της κοινωνίας μας. Η οικονομική μας μεγέθυνση με χαμηλά επίπεδα ανθρακούχων εκπομπών έχει προ πολλού αποσυνδεθεί από τη χρήση των πόρων και έχει γίνει η κινητήρια δύναμη στην πορεία προς μια ασφαλή και αειφόρο παγκόσμια κοινωνία.

Οι 9 Στόχοι Προτεραιότητας

1. Προστασία, διατήρηση και ενίσχυση του φυσικού κεφαλαίου της ΕΕ.
2. Μετατροπή της ΕΕ σε μια πράσινη και ανταγωνιστική οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα και αποδοτικής χρήσης των πόρων.
3. Προστασία των πολιτών της ΕΕ από περιβαλλοντικές πιέσεις και κινδύνους για την υγεία και την ευημερία.
4. Μεγιστοποίηση των οφελών της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της ΕΕ μέσω βελτίωσης της εφαρμογής της.
5. Βελτίωση της βάσης γνώσεων και αποδεικτικών στοιχείων για την περιβαλλοντική πολιτική της ΕΕ.
6. Διασφάλιση των επενδύσεων στην περιβαλλοντική και την κλιματική πολιτική και αντιμετώπιση του περιβαλλοντικού εξωτερικού κόστους.
7. Βελτίωση της ενσωμάτωσης της περιβαλλοντικής διάστασης και της συνοχής των πολιτικών.
8. Ενίσχυση της αειφορίας των πόλεων της ΕΕ.
9. Αύξηση της αποτελεσματικότητας της Ένωσης όσον αφορά την αντιμετώπιση διεθνών περιβαλλοντικών και κλιματικών προκλήσεων.

Θεματικές Προτεραιότητες

- Το πρόγραμμα προσδιορίζει **τρεις τομείς προτεραιότητας**, στους οποίους απαιτείται:
 1. περισσότερη δράση για την προστασία της φύσης και την ενίσχυση της οικολογικής ανθεκτικότητας (resilience)
 2. ενδυνάμωση της ανάπτυξης χαμηλών επιπέδων ανθρακούχων εκπομπών και αποδοτικής χρήσης των πόρων, και
 3. μείωση των απειλών προς την ανθρώπινη υγεία και ευημερία που συνδέονται με τη ρύπανση, τις χημικές ουσίες και τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής.

1^{ος} Τομέας Δράσης

- Ο 1^{ος} τομέας δράσης συνδέεται με το **φυσικό κεφάλαιο**, δηλ.
 - εδάφη, χερσαίες και θαλάσσιες εκτάσεις, ύδατα, αέρας, βιοποικιλότητα
- Στόχος: αναστολή της απώλειας βιοποικιλότητας, επίτευξη καλής κατάστασης για τα ύδατα και το θαλάσσιο περιβάλλον
- Υφιστάμενες νομικές υποχρεώσεις προς αυτή τη κατεύθυνση:
 - Οδηγία-Πλαίσιο για τα Ύδατα
 - Οδηγία για την Ποιότητα του Ατμοσφαιρικού Αέρα
 - Οδηγίες για Οικοτόπους (ενδιαιτήματα) και Πτηνά.
- Το ΠΔΠ εκφράζει τη δέσμευση της ΕΕ, των εθνικών αρχών και των ενδιαφερομένων για την επιτάχυνση της επίτευξης των στόχων της **Στρατηγικής για τη Βιοποικιλότητα 2020** και του **Προσχεδίου (Blueprint) για τη διαφύλαξη των Υδατικών Πόρων της Ευρώπης**.

2^{ος} Τομέας Δράσης

- Ο 2^{ος} τομέας δράσης συνδέεται την μεταμόρφωση της ΕΕ σε μια οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών και αποδοτικότερης χρήσης των πόρων. Αυτό απαιτεί:
 - πλήρη απόδοση της δέσμης μέτρων για το κλίμα και την ενέργεια, για την επίτευξη των στόχων 20-20-20, και συμφωνία ως προς τα επόμενα βήματα για την κλιματική πολιτική μετά το 2020
 - σημαντικές βελτιώσεις της περιβαλλοντικής απόδοσης των προϊόντων στη διάρκεια του κύκλου ζωής τους
 - μειώσεις του περιβαλλοντικού αντίκτυπου της κατανάλωσης, συμπεριλαμβανομένων και θεμάτων όπως η μείωση των αποβλήτων τροφίμων και η αειφόρος χρήση της βιομάζας.
- Υπογραμμίζεται επίσης η ανάγκη για
 - περαιτέρω ενέργειες για πιο αποδοτική χρήση των υδάτων, και
 - καθιέρωση δεικτών για παρακολούθηση της αποδοτικότητας χρήσης πόρων και καθοδήγηση προς του υπεύθυνους λήψης αποφάσεων.

3^{ος} Τομέας Δράσης

- Ο 3^{ος} τομέας δράσης καλύπτει τις προκλήσεις προς την ανθρώπινη υγεία και ευημερία, όπως η ρύπανση της ατμόσφαιρας και των υδάτων, η ηχορύπανση και οι τοξικές χημικές ουσίες. Συγκεκριμένα, το 7^ο ΠΔΠ:
 - καθορίζει δεσμεύσεις για τη βελτίωση της υλοποίησης της υφιστάμενης νομοθεσίας, και για την εξασφάλιση περαιτέρω μειώσεων της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και της ηχορύπανσης
 - ορίζει επίσης ένα μακροπρόθεσμο όραμα για ένα μη τοξικό περιβάλλον και προτίθεται να αντιμετωπίσει τους κινδύνους που συσχετίζονται με τη χρήση χημικών ουσιών σε προϊόντα και χημικά μείγματα, ιδιαίτερα αυτές που επηρεάζουν το ενδοκρινικό σύστημα
 - ενθαρρύνει την καινοτομία και την ανάπτυξη αιεφόρων λύσεων, προς ένα πιο προβλέψιμο πλαίσιο που θα συνδυάζεται με μεγαλύτερες επενδύσεις στη γνώση.

Ευνοϊκό Πλαίσιο Υλοποίησης (I)

- Το 7^ο ΠΔΠ περιλαμβάνει επίσης τέσσερις στόχους προτεραιότητας (**στόχοι 4 μέχρι 7**) προς ένα «ευνοϊκό πλαίσιο υλοποίησης»
- 4^{ος} στόχος προτεραιότητας:
 - **βελτίωση του τρόπου εφαρμογής της νομοθεσίας** - εάν εφαρμοστεί σωστά η υφιστάμενη περιβαλλοντική νομοθεσία της ΕΕ, εξασφαλίζει ισοτιμία και ευκαιρίες στην ενιαία αγορά για αειφόρες επενδύσεις, επιπρόσθετα προς τα περιβαλλοντικά οφέλη.
- 5^{ος} στόχος προτεραιότητας:
 - **καλύτερη πληροφόρηση με ενίσχυση της βάσης γνώσεων** επενδύοντας στην έρευνα για την κάλυψη των κενών στην υφιστάμενη γνώση, και αναπτύσσοντας πιο συστηματική προσέγγιση στους νέους κινδύνους, με την *αρχή της προφύλαξης (precautionary principle)* να συνεχίσει να αποτελεί τον πυλώνα προσέγγισης της ΕΕ στη χάραξη περιβαλλοντικής πολιτικής.

Ευνοϊκό Πλαίσιο Υλοποίησης (II)

- 6^{ος} στόχος προτεραιότητας:
 - **καλύτερες και σοφότερες επενδύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος**, που περιλαμβάνει την πιο συστηματική εφαρμογή της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει», τη σταδιακή κατάργηση των περιβαλλοντικά επιβλαβών επιχορηγήσεων, τη μετατόπιση της φορολογίας από την εργασία προς τη ρύπανση, και τη διεύρυνση των αγορών περιβαλλοντικών αγαθών και υπηρεσιών.
- 7^{ος} στόχος προτεραιότητας:
 - **πλήρης ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών απαιτήσεων και προβληματισμών σε άλλους τομείς πολιτικής (cross compliance)**, όπως η περιφερειακή πολιτική, η γεωργία, η αλιεία, η ενέργεια και οι μεταφορές. Η συστηματική αξιολόγηση των περιβαλλοντικών, κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεων των πρωτοβουλιών πολιτικής και η πλήρης εφαρμογή της νομοθεσίας περί εκτίμησης των επιπτώσεων για το περιβάλλον θα διασφαλίσουν καλύτερη λήψη αποφάσεων και συνεκτικές προσεγγίσεις πολιτικής που θα αποδώσουν πολλαπλά οφέλη.

8^{ος} και 9^{ος} Στόχος

- Το 7^ο ΠΔΠ ολοκληρώνεται τους **στόχους 8 και 9**
- 8^{ος} στόχος προτεραιότητας:
 - **ενίσχυση της αειφορίας των πόλεων της ΕΕ**, προάγοντας και επεκτείνοντας τις πρωτοβουλίες που υποστηρίζουν την ανταλλαγή καινοτομίας και βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των πόλεων, με στόχο να διασφαλιστεί ότι, έως το 2020, οι περισσότερες πόλεις στην ΕΕ θα εφαρμόζουν πολιτικές πολεοδομικού προγραμματισμού και σχεδιασμού, και θα χρησιμοποιούν την ευρωπαϊκή χρηματοδότηση που διατίθεται για αυτό τον σκοπό.
- 9^{ος} στόχος προτεραιότητας:
 - **αύξηση της αποτελεσματικότητας της ΕΕ στην αντιμετώπιση ευρύτερων διεθνών περιβαλλοντικών και κλιματικών προκλήσεων**. Τα κράτη-μέλη έχουν δεσμευτεί να συνεργαστούν με διεθνείς εταίρους, Το 7^ο ΠΔΠ ενισχύει ενέργειες που θα μπορούσαν να μειώσουν τις επιπτώσεις για το περιβάλλον πέρα από τα σύνορα της ΕΕ, έχοντας υπόψη ότι η ευημερία εντός των ορίων του πλανήτη είναι ένας παγκόσμιος στόχος.

Παραπομπές

Το παρόν διδακτικό υλικό ετοιμάστηκε αξιοποιώντας τις ακόλουθες εκδόσεις της σειράς «Η Ευρωπαϊκή Ένωση με απλά λόγια» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Γενικής Διεύθυνσης Επικοινωνίας:

- **Πώς λειτουργεί η Ευρωπαϊκή Ένωση** - Ο οδηγός σας στα θεσμικά όργανα της ΕΕ (Ιούνιος 2013). doi: [10.2775/2004](https://doi.org/10.2775/2004)
- **Περιβάλλον** - Ένα υγιεινό και βιώσιμο περιβάλλον για τις μελλοντικές γενιές (Ιανουάριος 2013). doi: [10.2775/51088](https://doi.org/10.2775/51088)
- **Ενέργεια** - Μια αειφόρος, ασφαλής και προσιτή ενέργεια για τους Ευρωπαίους (Φεβρουάριος 2013). doi: [10.2775/48169](https://doi.org/10.2775/48169)
- **Δράση για το κλίμα** - Ο κόσμος που θέλετε, με το κλίμα που θέλετε (Ιούλιος 2013). doi: [10.2775/84622](https://doi.org/10.2775/84622)

Το Κεφάλαιο 5 σχετικά με το 7^ο ΠΔΠ ετοιμάστηκε αξιοποιώντας το ακόλουθο ενημερωτικό έντυπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Γενικής Διεύθυνσης Επικοινωνίας:

- **Ευημερία εντός των ορίων του πλανήτη μας**. 7^ο ΠΔΠ – το Γενικό Ενωσιακό Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον έως το 2020. (2014). doi: [10.2779/57076](https://doi.org/10.2779/57076)

«Η Ευρωπαϊκή Ενεργειακή και Περιβαλλοντική Πολιτική σε Σταυροδρόμι»
Έργο του προγράμματος Jean Monnet χρηματοδοτημένο από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή